

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖS

Antopäivä
30.12.2016
Taltionumero
5709
Diaarinumero
1775/2/16

1 (7)

Asia Vammaispalvelua koskeva valitus

Valittaja A

Päätös, jota valitus koskee

Helsingin hallinto-oikeus 18.4.2016 nro 16/0367/6

Asian aikaisempi käsittely

Espoon sosiaali- ja terveyslautakunnan yksilöasioiden jaoston alainen viranhaltija on 16.11.2015 hylännyt A:n hakemuksen henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta ulkomaanmatkalle Balille 16.12.2015–11.1.2016 sekä henkilökohtaisen avustajan matkakustannusten ja rokotuskustannusten korvaamisesta.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan yksilöasioiden jaosto on päätöksellään 15.12.2015 (§ 443) pysyttänyt viranhaltijan päätöksen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Helsingin hallinto-oikeus on hylännyt A:n sosiaali- ja terveyslautakunnan yksilöasioiden jaoston päätöksestä tekemän valituksen.

Hallinto-oikeus on perustellut päätöstään seuraavasti:

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (vammapalvelulaki) 8 §:n 2 momentin mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle henkilökohtaista apua, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.

Lain 8 c §:n 1 momentin mukaan henkilökohtaisella avulla tarkoitetaan tässä laissa vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avustamista kotona ja kodin ulkopuolella: 1) päivittäisissä toimissa; 2) työssä ja opiskelussa; 3) harrastuksissa; 4) yhteiskunnallisessa osallistumisessa; tai 5) sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä.

Pykälän 2 momentin mukaan henkilökohtaisen avun tarkoitus on auttaa vaikeavammaista henkilöä toteuttamaan omia valintojaan 1 momentissa tarkoitettuja toimia suorittaessaan. Henkilökohtaisen avun järjestäminen edellyttää, että vaikeavammaisella henkilöllä on voimavaroja määritellä avun sisältö ja toteutustapa.

Pykälän 3 momentin mukaan henkilökohtaista apua järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka tarvitsee pitkäaikaisen tai etenevän vamman tai sairauden johdosta välttämättä ja toistuvasti toisen henkilön apua suoriutuakseen 1 momentissa tarkoitetuista toiminnoista eikä avun tarve johdu pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja toimintarajoitteista.

Pykälän 4 momentin mukaan henkilökohtaista apua on järjestettävä päivittäisiä toimia, työtä ja opiskelua varten siinä laajuudessa kuin vaikeavammaisen henkilö sitä välttämättä tarvitsee.

Pykälän 5 momentin mukaan edellä 1 momentin 3-5 kohdissa tarkoitettuja toimintoja varten henkilökohtaista apua on järjestettävä vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jollei tätä pienempi tuntimäärä riitä turvaamaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avuntarvetta.

Vammaispalvelulain 8 d §:n 1 momentin mukaan henkilökohtaisen avun järjestämistavoista päätettäessä ja henkilökohtaista apua järjestettäessä kunnan on otettava huomioon vaikeavammaisen henkilön oma mielipide ja toivomukset sekä palvelusuunnitelmassa määritelty yksilöllinen avun tarve ja elämäntilanne kokonaisuudessaan.

Pykälän 4 momentin mukaan henkilökohtaisena avustajana ei voi toimia vaikeavammaisen henkilön omainen tai muu läheinen henkilö, ellei sitä erityisen painavasta syystä ole pidettävä vaikeavammaisen henkilön edun mukaisena.

A:lle on myönnetty henkilökohtaista apua yhteensä 40 tuntia kuukaudessa kodinhoidollisiin tehtäviin sekä liikkumiseen, asioimiseen

ja harrastuksiin kodin ulkopuolella. Lisäksi hänelle on myönnetty henkilökohtaista apua opiskeluja varten yhteensä 100 tuntia kuukaudessa ajalle 16.1.2015–31.5.2016. A on hakenut korvausta henkilökohtaisen avustajan kuluihin Balille suuntautuvaa ulkomaanmatkaa 16.12.2015–11.1.2016 varten. Hakemuksensa mukaan A tarvitsee henkilökohtaista apua 390 tuntia sekä jo olemassa olevat 40 vapaa-ajantuntia. A on myös hakenut korvausta henkilökohtaisen avustajan matka- ja majoituskustannuksista yhteensä 1 216,68 euroa sekä rokotuskustannuksista 276,40 euroa. A on perustellut hakemustaan tarpeella päästä rentoutumaan lämpimässä maassa ennen kevään kirjoituksia sekä A:n kärsimän lievän kaamosmasennuksen lievennyskeinona.

Palvelusuunnitelman 30.6.2015 mukaan A opiskelee aikuislukiossa elokuusta 2014 alkaen. Hänellä on todettu verkkokalvon pigmenttisurkastuma vuonna 2009. Surkastuma aiheuttaa usein kaventuneen näkökentän. Näkökenttä voi kuitenkin olla kavennetussa näkökentässä hyvä. A:n kertoman mukaan haitta-aste on tällä hetkellä arvioitu olevan 85–90 prosenttia. Tarkka näkökyky on hyvä, mutta näkökenttä on pienentynyt. Tyypillistä silmäsairaudelle on voimakas häikäistymisherkyys, josta myös A kertoo kärsivänsä. Lukemisessa A:lla on käytössä puheohjelma ja pistenäyttö. A selviää henkilökohtaisista päivittäisistä toimista itsenäisesti, mikäli ei altistu häikäistymiselle. Näkövamman vuoksi hän kuitenkin tarvitsee apua kodin ulkopuolella liikkumisessa. Tutuilla reiteillä hän kykenee liikkumaan itsenäisesti, mutta pimeällä hän ei pysty liikkumaan yksin.

Asiakirjoista ilmenee, että A:lle on korvattu henkilökohtaisen avustajan palkka- ja matkakustannukset lomamatkasta Australiaan 16.1.2015–2.2.2015. Nyt kysymyksessä olevassa asiassa A on tehnyt avustajansa kanssa matkan Balille 16.12.2015–11.1.2016. Hallinto-oikeus toteaa, että ulkomaan matka sinänsä voi kuulua vammaispalvelulain 8 §:n 2 momentin mukaisiin tavanomaisiin elämäntoimintoihin. Asiassa on tämän lisäksi arvioitava, ovatko korvattavaksi vaaditut henkilökohtaisen avustajan matkakustannukset vammaispalvelulain 8 d §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla välttämättömiä ja kohtuullisia kun otetaan huomioon matkan kohde ja matkan hinta. Maita, joihin suuntautuvat matkat katsotaan tavanomaiseen elämään kuuluvaksi, ei voida määritellä pelkästään maantieteellisen sijainnin perusteella, vaan huomiota on kiinnitettävä myös vammaisen henkilön yksilölliseen

tilanteeseen. Hallinto-oikeus katsoo, että Baliin suuntautunut vajaan kuukauden matka noin vuoden sisällä toisesta kaukomatkasta ei kuulu vammaispalvelulain 8 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin tavanomaisiin elämäntoimintoihin.

Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa

A on valituksessaan vaatinut, että sosiaali- ja terveyslautakunnan yksilöasioiden jaoston ja hallinto-oikeuden päätökset kumotaan ja hänelle myönnetään korvaus henkilökohtaisen avustajan palkka-, rokotus- ja matkakustannuksista Baliin 16.12.2015–11.1.2016 suuntautuneelta matkalta.

Vaativustensa tueksi A on esittänyt muun ohella seuraavaa:

A oli Australiassa 16.1.2015–2.2.2015. Australian ja Balin matkojen välillä aikaa siten oli tosiasiasa vain noin kuukauden verran alle vuoden. Näitä kahta matkaa tulee siten käsitellä kahden eri vuoden matkoina. A ei voinut jäädä odottamaan, että matkojen välille olisi aikaa kertynyt tasan vuosi, koska koulun lomakausi ajoittuu tiettyyn ajankohtaan.

Laissa ei toisaalta ole erikseen määritelty sitä, etteikö vaikeavammaisen henkilö voisi tehdä kahta kaukomatkaa vuoden sisällä. Matkailu kiehtoo A:ta, ja vuoden 2016 täydennyshaussa hän hakee opiskelemaan matkailualaa. Balin matka on ollut A:n elämäntilanteessa välttämätön ja siten tavanomaiseen elämään kuuluva asia. Nuorena tavanomaiseen elämään joka tapauksessa kuuluu loma-aikoina matkustelu. Jos A olisi näkevä nuori, hän matkustaisi paljon enemmän, koska silloin hänen ei tarvitsisi ottaa huomioon avustajan aikatauluja eikä avustajasta aiheutuvia kustannuksia. A ei kuitenkaan voi matkustaa ilman avustajaa.

A:lla tulee olla vaikeasta näkövammasta huolimatta samat mahdollisuudet elää ikäkaudelle tyypillistä elämää, matkustella eri puolilla maailmaa sekä hankkia uusia kokemuksia ja valmiuksia niin elämää kuin ammattia varten. Balin matkan tarkoitus oli myös tukea A:n jaksamista. Vaikean näkövammahan ohella A sairastaa kroonista väsymysoireyhtymää. Lämmöllä ja auringolla on positiivinen vaikutus A:n jaksamiseen sekä väsymysoireyhtymän oireisiin.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan yksilöasioiden jaosto on antanut selityksen.

A on antanut vasteselityksen, jossa hän on muun ohella todennut, että henkilökohtaisen avun kustannusten korvaamisessa on pohjimmiltaan kyse vammaisen henkilön itsemääräämisoikeuden toteutumisesta omaan arkielämään liittyvissä valinnoissa. Se, että henkilökohtaisen avun kustannuksia ei ole korvattu lomakohteen ja matkustusajankohdan vuoksi, rajoittaa käytännössä A:n mahdollisuuksia toteuttaa hänen omaan arkeensa liittyviä valintoja ja on ristiriidassa YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen velvoitteiden kanssa.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

Korkein hallinto-oikeus on tutkinut asian. Valitus hylätään. Hallinto-oikeuden päätöstä ei muuteta.

Perustelut

Kun otetaan huomioon edellä ilmenevät hallinto-oikeuden päätöksen perustelut ja perusteluissa mainitut oikeusohjeet sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, hallinto-oikeuden päätöksen muuttamiseen ei ole perusteita.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Irma Telivuo
hallintoneuvos

Leena Äärilä
hallintoneuvos

Mikko Pikkujämsä
hallintoneuvos

Vesa-Pekka Nuotio
hallintoneuvos

Antti Pekkala (t)
hallintoneuvos

Anna Heikkilä
Asian esittelijä, oikeussihteeri

Jakelu

Päätös

A, maksutta

Jäljennös

Espoon sosiaali- ja terveyslautakunnan yksilöasioiden jaosto
Helsingin hallinto-oikeus